

Гргур, Мара и Ђурађ Бранковић на златном печату повеље (Хиландар)

ИЗНЕНАЂЕЊЕ СА ТРПЕЗЕ

Предање и археологија о остацима неознате цркве у аранђеловачком селу Босути. – Два су Гргура Бранковића, један је замонашен, а други ослепљен...

Уморан од лова, у пратњи својих дворана, Стефан Првовенчани је, каже легенда, свратио у једно село да се окрепи. На трпези коју су поставили мештани, као неким чудом, нашла су се сва јела која је краљ од детињства свог највише волео. Изненађен оваквом пажњом, Стефан приупита мештане ко је то силне ђаконије припремио. Тада пред краља иступи његова давно заборављена сестра која је у раној младости, пошто је природа баш није обдарила лепотом, била склоњена са двора и удата за очевог коњушара. Препознавши се са сестром, Стефан одлучи да јој у знак захвалности подигне цркву. Мештани села Босута верују да су остаци цркве, страдале у време Турака на једном брегу повише села, трагови Стефанове задужбине.

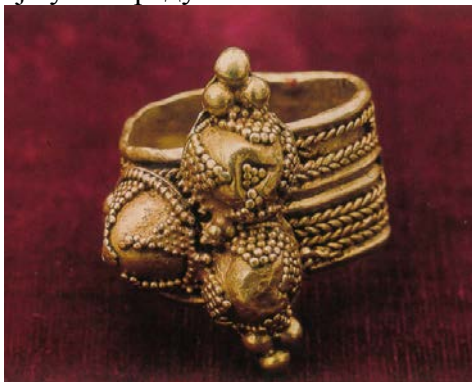
Приче мештана

Међутим, у овом подрудничком селу (општина Аранђеловац) сачувано је и предање о цркви слепог Гргура, сина Ђурђа Бранковића, предање које у себи можда крије зрно праве истине о ктитору. Археолози аранђеловачког музеја и Народног музеја из Београда верују да ће до краја лета открити ком свецу је црква у Босути посвећена и ко је њен градитељ.

*Краљ Стефан Немањић Првовенчани
(1196-1227)*

„За цркву немамо никаквих историјских података сем онога што је остало у предању. Мештани је зову Гргуровом, али о ком Гргуру је реч не знамо. У време Бранковића (15-16.век) постојала су два Гргура. Један Гргур био је син Вука Бранковића. Он се замонашио и узео име Герасим. Други, Гргур Слепи; син је Ђурђев. Султан Мурат II је њега и његовог брата Стефана оптужио за завереништво и осудио на ослепљење 1441. године. На основу чега народ ове рушевине везује за Гргуре, нисмо сигурни. Гргур Слепи није био свештено лице, а Гргур, син Вука Бранковића, био је замонашен. Могуће је да је црква по њему носила име”, каже Слободан Фидановски, виши кустос Народног музеја у Београду.

*Владарски прстен краља Стефана Првовенчаног
- ризница манастира Студеница -*

Прве помене о разрушеној цркви у селу Босута археолози налазе у извештају једног етнолога, члана Српске краљевске академије, који је 1905. године, приликом обиласка ових крајева, забележио приче мештана. Ископавања на локалитету Манастирина, којима је пре две недеље присуствовала екипа Образовно-научног програма Телевизије Београд (Научна редакција), заједно са аутором овог текста, резултат су споразума о изради археолошке мапе Аранђеловца, склопљеног пре шест месеци између Народног музеја У Београду и аранђеловачког музеја.

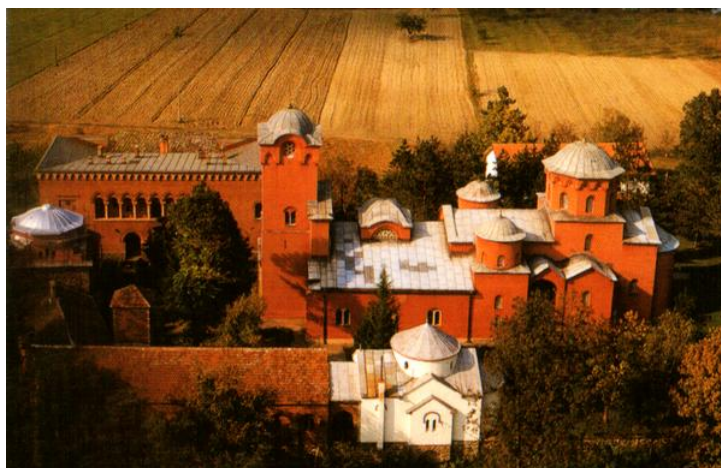

Краљ Стефан Првовенчани - Свети Симон

„Откопали смо северну страну цркве и сада нема никаквих налаза. На јужној страни очекујемо гробове и конкретне трагове времена градње. У самој пропрати смо већ констатовали један гроб, али је он уништен, вероватно одмах по напуштању цркве. О томе сведоче остаци шута којим је рака била затрпана. Начин градње је типичан за наше средњовековне задужбине, подизане у облику тролиста”, објашњава Слободан Фидановски.

Кад нема свећа

Археолози обично немају већих мука када треба да се одреди коме је црква била посвећена. Жене, као најсигурнији чувари традиције и предања, наводе их на прави траг паљењем свећа на остацима храмова, на одређени дан. На жалост, у селу Босута овакав облик памћења није опстао. Осим на легенде, постоји сећање и на запис, дрво крушке са урезаним крстом, до кога су сваке године за Светог Спаса, сеоску славу, долазиле литије. Овај необичан запис (уместо уобичајеног храстовог - крушкино дрво) посечен је пре пола века.

Манастир Жича - задужбина краља Стефана Првовенчаног

„Жеља нам је да истражимо целу црквену грађевину и да је предамо Заводу за заштиту културе у Крагујевцу, на конзервацију. С обзиром на то да мештани имају намеру да на остацима ове изграде нову цркву, наш је основни задатак да што пре понудимо неке археолошке одговоре”, каже Слободан Фидановски.

Светлана Марковић